

№ 20
Kraśów
Sw. Anny 19

טשענאכאווער צייטונג

צוגעגעבן פרייז 20 גראשען
פון 1918 ביז 1934
פון 1934 ביז 1938
פון 1938 ביז 1944

פרייז 20 גראשען
פון 1918 ביז 1934
פון 1934 ביז 1938
פון 1938 ביז 1944

צוגעגעבן פרייז 20 גראשען
פון 1918 ביז 1934
פון 1934 ביז 1938
פון 1938 ביז 1944

Piątek d. 1 czerwca 1934

ליכט-צינדען 7.2

פרייטאג פ' בעלזותק י"ח סיון תרצ"ד.

BANK SPÓŁDZIELCZY PRZEMYSŁOWCÓW i KUPCÓW

Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

Aleja Nr. 22.

W CZĘSTOCHOWIE

gmach własny

Przyjmuje wkłady, poczynając od zł. 3.— oraz premjowe.

Załatwia wszelkie operacje w zakresie bankowości wchodzące.

זונטאג ד. 3 טשערוויצע האלב 5 נאכמיטאג

קימט פאר און אייגענעם לאקאל קאטעדראלנא 11

די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון פרויען-פעראיין „עזרה”

מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג: (1) ערשטונג, (2) וואהל פון א פארזיצענדער פון דער פערזאמלונג, (3) טעטיגקייט-בעריכט פאר'ן יאהר 1933, (4) בודזשעט אויפ'ן יאהר 1934, (5) וואהל פון דער פערזאמלונג און א רעזולוציאנס קאמי-טע, (6) פרייע פארשלאגען.

עס ווערט געזעטען די געזעצטע מיטגלידער פון צו קומען! דער ערשטער טערמין 2 א ווייטער נאכמיטאג, דער צווייטער טערמין האלב 5 נאכמיטאג וועט זיין גילטיג ביי דער צאהל מיטגלידער.

(1) ה' מ. ב. תבואה-סוחר, (2) ה' מ. ב. אג' אייגענטימער פון א מאנופאקטור-געזעמט (3) ה' ז. מ. מישוהף צום מיטעל לאס - א שטעפער.

די וועלכע האבען געהאט גליק!

צו דער גענעראל-ווינקעל צוגעגעבן דאס גע- הינט. און גרויס געווינס וועט געוויס צוגינג קומען די אויסגעליבענע פון גורל. דער ה' מ. ב. וועט זיכער פערגרעסערען זיין תבואה-געזעמט און אויב עס וועט געהעריג געפיהרט ווערן וועט עס איהם זיכער פערזיכערען זיין עקזיסטענץ. דער צווייטער ה' מ. ב. (האט געהאט א פאמיליע-אנגעלעגענע- הייט, זיין טאכטער האט זיך געגוט מיט איהר מאן), וועלכער זיט 20 יאהר פיהרט א מאנופאקטור-גע- העלבעל און אין און קליין ארט היי זארגען, האט ער נישט געהאט די מעגליכקייטען אפצושפארען אויף דער שלעכטער זייט. האט געהאט זעהר ספע- וואג, וואס ער קען נישט פערזיכערען זיין איינצי- גער טאכטערס צוקונפט. יעצט האט ער שוין נישט קיין זארג, דאס גרויסע געווינס וועט פערזיכערען זיין טאכטערס צוקונפט. זיין שותף ה' ז. מ. דער קאמפאניע-בער וועט זיכער מיט דעם געווינענעם געלד פערגרעסערען זיין ארבייטס-ווארשטאט, וועט מעהר ארבייטער בעשעפטיגען און וועט אויסארביי- טען שוין פאר דער גאנצער געגענד.

ראנקוואנונג

מיט א פריינדליכען יישר כח דאנקט די חברה „תומכי עניים” דעם ה' שלום שטשעקאטש פאר זיין שעהנע נדבה דעם גאנצען קאמפלעט זיגעלען, וואס ווערען נויטיג געברויכט פאר דער חברה. געוועלש „תומכי עניים” גוט שבת יודעלעך.

די לעצטע התראה

חיות ווי מיר זענען שוין געווען אייניגע מאל אין ראבינאט מיט'ן לאקאטאר ה' אבראמאחייטש, וואו מיר האבען איהם געשענקט פאר עטליכע יאהר דירה-געלד ווי אויך בייגעלעגט א גרעסערע סומע געלד גלי ער. וואל בעפרייען די דירה פון 2 שטי- בען מיט א קוק ביז דעם 10-טען מאי ד. י. און אוי ווי ער האט דעם פסק-דין נישט אויסגעפיהרט, זענען מיר געצווינגען אויסצופיהבען די עקסמיסיע אהן ריקויט.

אדמיניסטראטאר פון הויז טאגאנאח 12

פארבער'ן און כעמישע וועשער'ן

„BENETA”

בערעק יאסעלעוויטש 11
(געגענאיער דעם געוועלעב פון דער קאפעלושארגיע) אונטער דער לייטונג פון אג'אבאליענט פון דער כעמישער אינדוסטרי-שולע אין ווארשא 100 פראצע. גארענטיע פאר גוטער אויספיהרונג.

SZKOŁA TAŃCÓW

baletm. K. Kosteckiego
w lokalu własnym Waszyngtona 6,
przyjmuje zapisy na kursy, lekcje od-
dzielne codziennie od 10 rano do 9 w.
Opłata za lekcje przystępna
szabę דעם 2 יוני ד. י. 8 אקטנר
פראקטישע לעקציעס פאר יודישע געזעקטש.
ליצעעס פויק - שלאגערס.
גילינג פרייען.

Odciski
ZGRUBIAŁA SKÓRĘ i BRODAWKI
USUWA BEZ BÓLU i BEZPOWROTNI
KLAWIOL
„AP. KOWALSKI” WARSZAWA

צו דער חתונה פון ה' משה פרידריך מיט פרה. שושנה לעווקאוויטש פון פארו הינטען מיר זי א גליקליך צוזאמענלעבען.
פאמיליע קאץ.
צו דער תנאים פון אונזער מיטגלידער שמואל פירנבוים מיט פרה. רוזשא וואראוויטש א האריגען מיר טוב און א בליהענדע צוקונפט ווינשען יחיאל ווארשניצא, הירצקע אבראמאויטש, מאנע רוזשעקי, יצחק ראשטיין און פייזויל וואקס.

WPISY i ZGŁOSZENIA
do GIMNAZJUM i SZKOŁY POWSZECHNEJ
TOW. ŻYD. SZKOŁ ŚREDNICH i POWSZECHNYCH
w Częstochowie, Dąbrowskiego 7, Tel. 11-58
przyjmują kierownictwa codziennie od 9—1.
Egzamin wstępny do klasy I gimnazjum nowego typu roz-
pocznie się w piątek, dnia 15 czerwca, egzamina do innych klas
szkoły powszechnej i gimnazjum rozpoczną się w niedzielę,
dnia 17 czerwca.

איז דער גליקליכסטער קאלעקטור
פון י. וועקסלער
אלצע 6 №
וואו עס איז לעצטענס געמאלען
1,000,000
איז שוין צו בעקומען
לאסען צו דער 1-טער קלאס
פון דער 30-טער מלוכה-לאטעריע
J. WEKSLER, ALEJA 6.
Telefon 11-55.

Szkoła Rzemieśln.-Przemysłowa dla Żydów w Częstochowie
podaje do wiadomości, iż zapisy dla nowo-wstępujących
uczniów rozpoczęły się z dniem 15-go maja b. r.

אסופי אבד לרגלי האסון הגדול שקרה לאחיותינו נעמי איראלאוויטש במות עליה
אביה ז"ל
צערך צערנו.
בעבורתך למען בנין מולדתנו תמצאי בחומים.
תל-חי'ן
קן בית'ר
מפקדת הקן
ועדת קרן תל-חי.
נדחמים ומשתוממים על האסון הגדול שקרה לאחיותינו נעמי איראלאוויטש במות עליה
אביה ז"ל
משתתפים אהבה בצערך.
בעבורתך למען בנין המשחררת תמצאי בחומים.
תל-חי'ן
כתת „ציון”
ראש פליגה.

Wszystkim, którzy oddali ostatnią posługę drogim nam zwiłokom
nieodżałowanej pamięci naszej najukochańszej Matki
b. p. Tekli z Hertzów
BRONISŁAWOWEJ BERGMAN
składają wyrazy szczerego podziękowania pozostali w nieutulonym żalu
Syn, Córki i Rodzina.

נאך די וואהלען.

רעזולטאט פון די וואהלען פון די וואהלען צום שטאדט-ראט

אין שפעטסאכאדער.

האלטען מיר שוין נאך די וואהלען און יעדע פארטיי אדער בלאק צעהלט אן דעם סך-הכל.

צו אונזער גרויסען וועהטאג מוזען מיר אנערקענען אז אין שפעטסאכאדער האבען די ענדעקעס נאך א גרויסען כח, אז דאס אנטיסעמיטישע פערדלי, אויף וועלכען זיי רייסען, האט נאך ערמאגלעכט די פינסטערע מאסען, וועל-כע האבען זיי צוגעטראגען די שטי-מען.

דאס דארף אונז בעלעהרען, אז מיר טארען נישט פערשווערען אונזערע כחות זיך צו בעקעמען איינער דעם אנדערען, נאר מיט א וואכאום אויג דארף מען קוקען, וואס ארום אונז טהוט זיך.

אויך די לינקע, די פ. פ. ס. האבען פעהלענדיגע אונטערזייערע א גרוי-סע צעהלע שטימען בעקומענדיג 12 מאנ-דאטען.

אויף דער יודישער גאס האבען די צוויי בירגערליכע ליסטעס אנגעצויגען 8 מאנדאטען - אויפיעל וויפיעל זיי האבען געהאט שטענדיג, ביי די פרי-הערדיגע שטאדט-ראטען.

א גרויסע מפהל האבען דערפאר גע-האט די יודישע לינקע פארטייען, וועל-כע האבען אלעמאל געהאט א געוויסע צעהלע מאנדאטען; דאסמאל האבען זיי נישט בעקומען קיין איינציגען מאנ-דאט.

אלאז 8 יודישע בירגערליכע מאנ-דאטען אויף 40 נישט-יודישע.

די דאזיגע צעהלע איז טאקע זעהר א קליינע און מיר זענען זיכער, אז ביי א פערמאנינטען יודישען פראגט וואל-טען מיר לכל הפחות געהאט נאך 3 יודישע מאנדאטען, וואס וואלטען צו-זאמען מיט די בעבע-ראטמענער גע-בילדעטע אנטאפאלטען משההייט אין שטאדט-ראט און אז מיר וואלטען דער-ביי געווינען איז נישט קיין ספק, ווייל מיר וואלטען געבילדעט איינע פון די גרויסע פראקציעס אין דער קאמונאלער אינסטיטוציע.

ווי אזוי עס וועט אויסזעהן ביי דעם יעצטיגען צוזאמענשטעל און וואס פאר א ראלע מיר וועלען דארט שפילען איז שווער פאראויסצזעהען. איין זאך מוז-ען מיר אפער יא אונטערשרייבען, אז די יעצטיגע וואהלען וועלען אפער גורם זיין, דאס אונזערע מלל-טהוער זאלען זיך אויסניכערען פון זייער שכות, זאלען זיי איינמאל פאר אלע-מאל פערשטעהן, אז אין דער יעצטי-גער צייט איז נישט דער זמן פון מח-לוקת און שכנת חנם.

מיר האבען פון דער ערשטער מינוט אן גערופען צו אחרות און שלום. ליי-דער אבער האט אונזער רוף נישט

דער פערלויף פון די וואהלען דינע וואהלען צום שטאדט-ראט געווען אין אלגעמיין א רוהיגער, א חוץ אגב-אינצידענט אין דער 2 אלע, פארן וואהל-ביראן פון פוילישען ווירטשאפט-ליכען בלאק, אויף וועלכען אנענדעקישע באייבקע האט געמאכט אנטאפאל, אב-געבענדיג עטליכע רעוואלוציע-שאסען, וועלכע האבען אגב קיינעם נישט גע-טראפען, איז אין ערגיז די רזה אין משך פון גאנצען טאג נישט געשטערט געווארען.

דער רעזולטאט פון די וואהלען איז פאלגענד:

1-טער קרייז:

אָבגעגעבען גילטיגע וואהל-צעטלען 2695 פון דעם אויף דער ליסטע נר. 10 פון פערמאנינטען יודישען וואהל-קאמי-טעט 1083 - 2 מאנדאטען, ליסטע נר. 11 - 840 צעטלען - 2 מאנדאטען. לויט די צעהלע בעקומענע שטימען געהען אריין און שטאדט-ראט ה"ה: פרעזעס יעקב ראזענבערג, יוסף גאלד-בערג, שמואל גאלדשטיין און פעליקס שפירא.

2-טער קרייז:

אָבגעגעבען גילטיגע צעטלען - 2626 פון דעם: פוילישער בלאק 799 - 2 מאנדאטען, ענדעקעס 462 - 1 מאנ-דאט, פ. פ. ס. 557 - 1 מאנדאט. פון דאזיגען קרייז געהען אריין אין שטאדט-ראט ה"ה: פון פוילישען בלאק-רומיאנעק סטאניסלאוו, פאראדא יאן; ענדעקעס - פלעבאנעק טאדעאש; פ. פ. ס. - בערנאש לעאן.

3-טער קרייז:

אָבגעגעבען גילטיגע צעטלען פון דעם: ענדעקעס 947 - 2 מאנדאטען, פ. פ. ס. 750 - 1 מאנדאט, כאדעקעס 516 - 1 מאנדאט. אין שטאדט-ראט זענען אריין ה"ה: ענדעקעס - דעסקא פיאטר, גלינסקי עדמונד; כאדעקעס - פלונא יאן; פ. פ. ס. דערדראק פראנטשעק.

4-טער קרייז:

2070 גילטיגע צעטלען, פון דעם: פוילישער בלאק 513 - 1 מאנדאט, פ. פ. ס. 485 - 1 מאנדאט, אלגעמיינער יוד. וואהל-קאמיטעט 351 - 1 מאנדאט, יודישער בלאק 402 - 1 מאנדאט. ראטמענער ה"ה: דיר. וואצלאוו קא-פילצקי, יאן גראנקעוויטש, אינוש. אברהם ארלינסקי, דר. ארגאלד בראם.

5-טער קרייז:

אָבגעגעבען גילטיגע וואהל-צעטלען 3931, פון דעם: פוילישער בלאק 1084 - 2 מאנדאטען, ענדעקעס 2191 - 3 מאנ-דאטען.

6-טער קרייז:

אָבגעגעבען גילטיגע וואהל-צעטלען 2914, פון דעם: פוילישער בלאק 661 - 1 מאנדאט, ענדעקעס 1718 - 4 מאנ-דאטען. ראטמענער ה"ה: יאן קריגער, סטי-שניסקי, רוטקאווסקי, גליצע און נאג-לאווסקי.

7-טער קרייז:

אָבגעגעבען גילטיגע וואהל-צעטלען 2702, פון דעם: פוילישער בלאק 513 - 1 מאנדאט, ענדעקעס 714 - 1 מאנ-דאט, פ. פ. ס. 652 - 1 מאנדאט, יוד. בלאק 429 - 1 מאנדאט. ראטמענער ה"ה: דר. מיקולסקי, סט. קולעי, מ. קובישיעוויטש, י. וועקסלער.

8-טער קרייז:

אָבגעגעבען גילטיגע וואהל-צעטלען 2543, פון דעם: פוילישער בלאק 545 - 1 מאנדאט, פ. פ. ס. 1281 - 2 מאנ-דאטען. ראטמענער ה"ה: י. מאגנסקי, קאזש-מירשעק און יאנאטא.

9-טער קרייז:

אָבגעגעבען גילטיגע וואהל-צעטלען 2999, פון דעם: פוילישער בלאק 471 - 1 מאנדאט, ענדעקעס 1006 - 2 מאנ-דאטען, פ. פ. ס. 1168 - 2 מאנדאטען. ראטמענער ה"ה: פ. סאקאלא, וול. סטודניצקי, ר. בלאכניצקי, וול. דאמב-ראווסקי און פ. שמידלעא.

10-טער קרייז:

אָבגעגעבען גילטיגע וואהל-צעטלען 2162, פון דעם: פוילישער בלאק 951 - 3 מאנדאטען, פ. פ. ס. 491 - 1 מאנ-דאט, יוד. בלאק 323 - 1 מאנדאט. ראטמענער ה"ה: דיר. זביערסקי, ר. שמידט, לעך סמולסקי, ט. גורעצקי און מ. נויפעלד.

11-טער קרייז:

אָבגעגעבען גילטיגע וואהל-צעטלען 1886, פון דעם: פוילישער בלאק 826 - 2 מאנדאטען, פ. פ. ס. 1060 - 3 מאנ-דאטען. ראטמענער ה"ה: דר. בילוכאווסקי, א. מאטיא, י. דויבאג, מ. קאנוס, וול. יאמראן. ראטמענער ה"ה: דיר. וואצלאוו קא-פילצקי, יאן גראנקעוויטש, אינוש. אברהם ארלינסקי, דר. ארגאלד בראם.

נעמונען קיין אַבקלאנג. איצט, נאך די וואהלען צעהלען מאכע די נצחונות. מיר אבער זאגען, אז אלע האבען מיר פערשפילעט. מיר האבען פערשפילעט א סך נעלד, מיר האבען פערשפילעט א סך כח און ענערגיע און געווינען הא-בען מיר גרעסערן האס און שנאה, דעם פירוד, וואס איז עלול אונזער ביי-איצטיגע צושפליטערונג נאך מעהר צו פערשטארקען:

געווינען האבען מיר גארגישט. עס קאן נישט זיין קיין רייד פון זיענער און בעוועגטע, ווייל אלע זענען פער-שפילטע.

כדי אבער עס זאל שוין איינמאל פאר אלע מאל אויסהערען די מחלוקת און דער פירוד, רופען מיר נאכאמאל און וועלען דאס טהון אלע מאל - צו א פערמאנינטען זאלען מיר זיך זענען ביי איין טיש און ענדליך אנהויבען צו רעדען מיט א געמיינזאמען שפראך.

די יודישע פראקציע אין שטאדט-ראט איז א קליינע און עס איז דא א מורא, אז ביי דער איצטיגער שטימונג וועלען מיר האבען צוויי יודישע פראק-ציעס.

דער וואהל-קאמף איז אדורך און צום לויב מוז מען אנערקענען, אז דער וואהל-קאמף איז ביי א געוויסער מאס געפיהרט געווארען ארטיג און גע-נוג עטיש. זאל מען דעריבער דאס פיער נישט פערגרעסערען, נאר פער-לעשען.

מיר רופען די יודישע אויסדערוועהל-טע צו א געמיינזאמען פערשטענדי-גונג אויפ'ן פארום פון שטאדט-ראט און גרויסע צעהלע ענדעקעס האבען זיך אריינגעקומען אין שטאדט-ראט, און עס וועט נויטיג זיין א געמיינזא-מער איינהייטליכער יודישער פראגט, כדי אַבצוווארפען די אַטאַקעס פון די דאזיגע שונא-ישראל.

די חיה'שע אנטיסעמיטען זענען קאנסעקוענט אין זייער פראגראם, און מיט דערזעלבער העצע, מיט וועלכער זיי זענען געגאנגען צו די וואהלען אין שטאדט-ראט, וועלען זיי פרוברירען א-ריינצוטרעגען אין שטאדט-ראט.

אפער וועלען די דאזיגע אהריות-געפיהלען דאך בעהערשען די מחות פון אונזערע אויסדערוועהלעט און ענדליך וועלען זיי פערשטעהן, אז עס איז דאך געקומען די צייט פון אר-בייטען מיט געמיינזאמע כחות פאר איין אידעע, פאר איין ציעל לטובה דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג אין אונזער שטאדט.

די נייע אויסגעוועהלעטע ראטמענער דארפען דאס נעמען אין אכט, ווארום אנדערש זענען זיי עתיד ליתן את הדנין. ש.

די יודישע פראקציע אין שטאדט-ראט איז א קליינע און עס איז דא א מורא, אז ביי דער איצטיגער שטימונג וועלען מיר האבען צוויי יודישע פראק-ציעס.

דער וואהל-קאמף איז אדורך און צום לויב מוז מען אנערקענען, אז דער וואהל-קאמף איז ביי א געוויסער מאס געפיהרט געווארען ארטיג און גע-נוג עטיש. זאל מען דעריבער דאס פיער נישט פערגרעסערען, נאר פער-לעשען.

מיר רופען די יודישע אויסדערוועהל-טע צו א געמיינזאמען פערשטענדי-גונג אויפ'ן פארום פון שטאדט-ראט און גרויסע צעהלע ענדעקעס האבען זיך אריינגעקומען אין שטאדט-ראט, און עס וועט נויטיג זיין א געמיינזא-מער איינהייטליכער יודישער פראגט, כדי אַבצוווארפען די אַטאַקעס פון די דאזיגע שונא-ישראל.

די חיה'שע אנטיסעמיטען זענען קאנסעקוענט אין זייער פראגראם, און מיט דערזעלבער העצע, מיט וועלכער זיי זענען געגאנגען צו די וואהלען אין שטאדט-ראט, וועלען זיי פרוברירען א-ריינצוטרעגען אין שטאדט-ראט.

אפער וועלען די דאזיגע אהריות-געפיהלען דאך בעהערשען די מחות פון אונזערע אויסדערוועהלעט און ענדליך וועלען זיי פערשטעהן, אז עס איז דאך געקומען די צייט פון אר-בייטען מיט געמיינזאמע כחות פאר איין אידעע, פאר איין ציעל לטובה דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג אין אונזער שטאדט.

די נייע אויסגעוועהלעטע ראטמענער דארפען דאס נעמען אין אכט, ווארום אנדערש זענען זיי עתיד ליתן את הדנין. ש.

די יודישע פראקציע אין שטאדט-ראט איז א קליינע און עס איז דא א מורא, אז ביי דער איצטיגער שטימונג וועלען מיר האבען צוויי יודישע פראק-ציעס.

דער וואהל-קאמף איז אדורך און צום לויב מוז מען אנערקענען, אז דער וואהל-קאמף איז ביי א געוויסער מאס געפיהרט געווארען ארטיג און גע-נוג עטיש. זאל מען דעריבער דאס פיער נישט פערגרעסערען, נאר פער-לעשען.

מיר רופען די יודישע אויסדערוועהל-טע צו א געמיינזאמען פערשטענדי-גונג אויפ'ן פארום פון שטאדט-ראט און גרויסע צעהלע ענדעקעס האבען זיך אריינגעקומען אין שטאדט-ראט, און עס וועט נויטיג זיין א געמיינזא-מער איינהייטליכער יודישער פראגט, כדי אַבצוווארפען די אַטאַקעס פון די דאזיגע שונא-ישראל.

די חיה'שע אנטיסעמיטען זענען קאנסעקוענט אין זייער פראגראם, און מיט דערזעלבער העצע, מיט וועלכער זיי זענען געגאנגען צו די וואהלען אין שטאדט-ראט, וועלען זיי פרוברירען א-ריינצוטרעגען אין שטאדט-ראט.

אפער וועלען די דאזיגע אהריות-געפיהלען דאך בעהערשען די מחות פון אונזערע אויסדערוועהלעט און ענדליך וועלען זיי פערשטעהן, אז עס איז דאך געקומען די צייט פון אר-בייטען מיט געמיינזאמע כחות פאר איין אידעע, פאר איין ציעל לטובה דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג אין אונזער שטאדט.

די נייע אויסגעוועהלעטע ראטמענער דארפען דאס נעמען אין אכט, ווארום אנדערש זענען זיי עתיד ליתן את הדנין. ש.

איהר דריטע ענטווישונג.

(סקיצע) פון פ. באטוויניק.

ביי די מאַקלינס אין „סאָלאָן“ ברענט טונקעל דער עלטערשער לאַמפּ מיט די רויטליכע אַפּאַשווערען. עס איז אַ טונקעל-בעלייכע אומגעבונג, די וועלכע עס פּערברענגט העלע, און טאַכטער פּון די מאַקלינס און איהר נייער בעקאַנטער, מאַקס ווייסמאַן.

דער פּאַטער, היימאַן מאַקלין איז שוין אַוועק שלאָפען און די מוטער איז נאָך פּערהאַוועט אין קיך.

ווי עס זעהט אויס, איז שוין ווייס-מאַן דער בעשערטער, ער קומט שוין אַריין אין הויז אַרום אַ יאָהר. ער האָט זיך גאַנץ היימיש און ער פּיהלט זיך היימיש, העלע, ווי די מאַמע האט שוין פּון אַנגע פּעמקעט, פּיהלט זיך מיט מאַקס'ן זעהר גוט. זי פּרוואַרט איהם אלע מאל מיט אונגעדילד. ווייס-מאַן איז נישט פּון די צו-יונגע בחורים. לעך, ער מאַכט אַ גוט לעבען און איז אַ יונגערמאַן, וואס טראַכט ערנסט ווע-גען א פּאַמיליען-לעבען.

כאַטש אַפּיזיעל איז נאָך נישט גע-רעדט געווארען וועגען קיין זאך, איז שוין דאס אבער אַ פּערשטענדליכע זאך, דאס מאַקס איז דער בעשערטער. שוין פּון איינצע יאָהר, זינט איהר טאַכטער איז אַלט געווארען א יאָהר אַכצעהן אין גענומען אַרומגען מיט

דען זיך, קריגען א טרייסט-ווארט. - דו ווייסט, היימאן - האט זי צו איהם געזאגט - אט דער מאקס איז א וואוילער יונגעראן, זיכער איז ער א וואוילער יונ-געראמן.

- ווי עס זעהט אויס-האט זי איהם אריינגעשושקעט-איז שוין דאס מיט איהם אויף גוט.

- דו האסט דאך שוין דאס מיר עט-ליכע מאל געזאגט; איז ווייס איך דאך דאס שוין - האט היימאן געזאגט שוין דרימלענדיג איבער'ן טיש.

- העלא האט איהם זעהר לייעב. - נו, איז גוט; בין איך צופרידען-האט היימאן גערעדט, אויפוועבנדיג זיך שווער פון טיש.

- אַבער איין זאך-האט זי גענומען רעדען מיט א פּערחלש'טען טאָן-איין זאך געהט מיר נישט איין.

- וואס?-האט היימאן אויסגעלאַצט זיינע פּערשלאָפענע אויגען.

- אַט דאס, וואס מאקס האט אזא גרויסען פליך.

היימאן האט שפּאַסיג א קוק געטהון צו איהר און אוועקשופּענדיג צום שלאָף-צימער, האט ער מיט זיין פּערשלאָפע-נעם קול ארויסגערעדט:

- נו, נו, דו ביזט געווען א יודענע און וועסט בלייבען א יודענע. אריין-קריכענדיג אין בעט האט ער נאך צו-געמורמעלט:

- אַך, אַך, וואס א יודענע קען זיך נעמען צו איהר ארצען.

נישט קיין הויכער, א פעטער, א שווע-רער מענטש, מיט אַ רונדען לבנה פנים און גאר אינאנצען אהן וואַנצעס. און אט האט זי זיך גענומען פאר-שטעלען און טרוימען וועגען איהר העלא'ס חתן. עפעס האט זיך פרוי מאַקלין אַריינגענומען אין זינען אַ גע-שטאלט פון אַ שעהעם ליבליכען יא-גענטליכען בחור אלס העלא'ס חתן, און דאן האבען זיך אין איהר האר-צען אַבגערופען אַט יענע ענטווישונגען איהרע, די צוויינע פּאַנאָטאָיעס פון איהרע קינדערשע יאָהרען.

זי קוקט אַלץ מיט פּערבענקטע, אַנגע-שטרענגטע אויגען אַהין צום צימער, וואו זי זעהט ווי מאַקס שפּילט זיך מיט העלא'ס האַנד און אויף זיין פליך שפּיגעלט זיך דער שיינ פון דער לאַמפּ.

אַ וואוילער יונגעראַן איז מאַקס ווייסמאַן; עס פּערדריסט איהר אַבער, דער מוטער, וואס העלא איז אוי פּערליבט אין איהם. ער איז עפּיס נישט דאס, וועגען וואס די מאַמע האט פּאַר אַ סך יאָהרען געפּאַנטאָוירט.

זי האט נישט פּאַר וועמען אויסצו-דערצעהלען איהר הארץ און עס פּער-דריסט איהר; פּאַרוואס קומט עס איהר אזוי? ער האט אזא גרויסען פליך, אַט דער מאַקס ווייסמאַן, און העלא גלייכט איהם, און ווי עס זעהט אויס, איז ער דאס טאַקע - ער איז דער בעשער-טער.

און פרוי מאַקלין שטעהט אין קיך אין בינעלט און זי פּיהלט אזא פּער-דרוס, אזא נאָגעניש אין הארץ פון ווייסמאַן'ס פליך.

איהרע ענטווישונגען האבען זיך אַ-געווייבען נאך פון איהר פּריהעטער יו-גענד.

אלס אַנאָכט יעהריג מיידלעך האט זי זיך געווינען, אז איהר עלטסטער שוועסטער'ס חתן, אויף וועמען מען האט זיך געריכט אויף א שבת, זאל זיין מיט א געשרייען שווארץ בערדיל. אזוי האט זי זיך פּאַרגעשטעלט דעם אידעאלען אויסזעהן פון א חתן. עס איז אבער געקומען צו איהר שוועס-טער א חתן מיט א טונקעלע קרומליך פנים - צופילטעך הערלעך אויף צוויי ווייסען פון דער מאַרדע - הערלעך ווי מען, אַהן א בעשטימטען קאַליר. און אַט דער איז געווארען איהר שוועס-טער'ס חתן און מאן.

אַ פּאַר יאָהר שפּעטער, ווען זי איז געווען אַ 12-יעהריג מיידלעך, האט זי אין איהר פּאַנאָטאָיע זיך פּאַרגע-שטעלט איהר אייגענעם חתן, וואס זי וועט ווען עס איז האבען. זי האט גע-טרוימט וועגען א חתן - אַ הויכען, אַ שוואַרץ-האַנדענדיגען, אַ ראַוירטען און מיט דינע וואַנצעלעך. אַזא חתן האט זי זיך אריינגענומען אין זינען, געטראכט פון איהם און זיך פּאַרגע-שטעלט איהם, זי איז שוין געווען דאָ אין דער גרויסער שטאדט און חתונה געהאַט מיט איהר היימאַנען -

יודישער בלאַק - 5
אַל. יוד. קאָמיטעט 3
כאַדעקעס 1

ווי ס'איז פון דעם צו זעהן האבען די בירגערליכע יודישע גרויפירונגען בעקומען 8 מאנדאטען צום נייעם שטאדט ראט, דאָגעגען די יודישע אַר-בייטער פּאַרטייען: „בונד“, „אונגאַהענ-גיגע“, רעכטע און לינקע פּוּעלי-ציון האבען קיין איין קאַנדידאַט נישט אַדורכגעפיהרט.

די יעצטיגע שטאדט-ראט-וואהלען צייכען זיך אויס מיט דעם נידריגען פּראָצענט-זאַץ פון די וואהלענדע. פון דער אַלגעמיינער צאהל 60.077 וואהל-בערעכטיגטע האבען אַבגעגעבען זייערע שטימען קוים 35.987 פּערזאָן. ד. ה. 59.9 פּראָצענט פון דער אַלגע-מיינער צאהל וואהל-בערעכטיגטע.

דער קליינער פּראָצענט-זאַץ פון די וואהל-בערעכטיגטע ערקלערט זיך דער-מיט, וואס זעהר פּיעל וועהלער זענען אַוועק אַהיים, דערוועהנדיג די גרויסע רייען, וואס זענען געשטאנען פאר די וואהל-לאַקאַלען. אַנדערע ווידער, וואס זענען געשטאנען אין די רייען צו 4-5 שעה האבען געמוזט צום סוף אַוועקגען מיט גאַרנישט. טראַצדעם, וואס אין פּיעל אַבוואַדען האט מען געוועהלט ביז 11 אַ זיגער אַווענד, האבען דאָך נאָר 35.987 פּערזאָן בעווי-זען אַבגעגעבען זייערע שטימען. פון דער דאזיגער צאהל זענען 6192 צעט-לעך צוליבע פּערשידענע סיבות גע-פּל'ט געווארען.

מיט אַ ספּעציעל קליינעם פּראָצענט-זאַץ וועהלער האבען זיך אויסגעציי-כענט דער 6 און 11 וואהל-קרייז, וואו ס'איז צוליבע דעם גענוג געווען א קליינע צעהל שטימען אויף צו בעק-מען אַ מאַנדאַט.

אויפ'ן סמך פון פּאַר 45 קענען רעק-לאַמאַציעס דערלאַנגט ווערען אין משך פון 7 טעג נאך דעם פּערעפּענטליכען דעם רעזולטאט פון די וואהלען דורך דער הויפט-וואהל-קאמיטע. די רעקלע-מאַציע מוז אונטערזעריבען ווערען מינדעסטענס דורך אזא צעהל וועהלער פון אַנענטשפּריכענדען קרייז וויפּיעל ס'איז נויטיג געווען אונטערצושרייבען א קאַנדידאַטען-ליסטע. אין דער רעקלע-מאַציע קאן אַריינגעטראָגען ווערען א פּאַרטעס סיי גענען די וואהלען אין זייער קרייז, פּערלאַנגנדיג צו פּל'ט-גען די וואהלען בכלל אדער בלויז אַנאיינצעלנעם ראַטמאַן.

די פּראָטעסטען געגען די וואהלען דאַרפען אַריינגעטראָגען ווערען אין הויפט-וואהל-קאמיטע, וועלכע מוז אין משך פון 3 טעג זי איבערשיקען מיט די געהעריגע אַקטען צו דער ענטשפּער-ענדער מאַכט. אויב ס'ווערט אריינגע-טראָגען א פּאַרטעס געגען די וואהלען, קאן דערווייל דער שטאָדט-ראט זיך נישט קאַנטשטראוירען.

נישט קיין הויכער, א פעטער, א שווע-רער מענטש, מיט אַ רונדען לבנה פנים און גאר אינאנצען אהן וואַנצעס. און אט האט זי זיך גענומען פאר-שטעלען און טרוימען וועגען איהר העלא'ס חתן. עפעס האט זיך פרוי מאַקלין אַריינגענומען אין זינען אַ גע-שטאלט פון אַ שעהעם ליבליכען יא-גענטליכען בחור אלס העלא'ס חתן, און דאן האבען זיך אין איהר האר-צען אַבגערופען אַט יענע ענטווישונגען איהרע, די צוויינע פּאַנאָטאָיעס פון איהרע קינדערשע יאָהרען.

זי קוקט אַלץ מיט פּערבענקטע, אַנגע-שטרענגטע אויגען אַהין צום צימער, וואו זי זעהט ווי מאַקס שפּילט זיך מיט העלא'ס האַנד און אויף זיין פליך שפּיגעלט זיך דער שיינ פון דער לאַמפּ.

אַ וואוילער יונגעראַן איז מאַקס ווייסמאַן; עס פּערדריסט איהר אַבער, דער מוטער, וואס העלא איז אוי פּערליבט אין איהם. ער איז עפּיס נישט דאס, וועגען וואס די מאַמע האט פּאַר אַ סך יאָהרען געפּאַנטאָוירט.

זי האט נישט פּאַר וועמען אויסצו-דערצעהלען איהר הארץ און עס פּער-דריסט איהר; פּאַרוואס קומט עס איהר אזוי? ער האט אזא גרויסען פליך, אַט דער מאַקס ווייסמאַן, און העלא גלייכט איהם, און ווי עס זעהט אויס, איז ער דאס טאַקע - ער איז דער בעשער-טער.

צום קאָאָפּעראַטיווען טאָג 1934

וועגנען וואָס מען מעג איצט רעדען אין דייטשלאַנד.

פון דער בעוואוסטער עסטרייכישער שרייבערין הערמיניא צור-מיהלען.

וועג. אין קאָאָפּעראַטיווען טאָג דאַרף די אירעע פון דער יודישער קאָאָפּעראַציע אַרײַנדרינגען אין די ברייטסטע קרייזען פון דער בעפעלקערונג. אין דעם קאָאָפּעראַטיווען טאָג דאַרף מען דערמא- גען אונזערע טהוער, אַז מ'טאָר זיך נישט בענגיגען מיט איינצעלנע פּאַר- מען פון קאאפּעראַציע, אַז די קאאפּע- ראַטיווע ארגאניזאציע דאַרף אַרױמע- מען אַלע געביטען פון ווירטשאפטלי- כען לעבען, אַז אומעטום, וואו עס איז נישט ווירקאָם די אנטערנענג פון דעם יחיד, מוז קומען די בשותפותדיגע טעטיגקייט אין דער פּאַרם פון קאָאָפּע- ראציע.

זאָל דורך געמיינזאַמער ערליכער אַרבייט אויפגעריכטע ווערען דער צו- טרייבן דער יודישער קאָאָפּעראַציע, און זאָל די געאייגנטע יודישע קאָאָפּע- ראציע ווערען דער אינטערנאציאנעלער צום אויפריכטען די יודישע פּאַלקס-ווירט- שאפט. אין טאג פון קאָאָפּעראַטיווען יום- טוב רופען מיר די יודישע מאַסען צו געמיינזאַמער אַנטערנענג אונטער דער קאאפּעראַטיווער פּאַהן. די קאאפּעראַציע ווע רופען מיר צו מוט און אויסרויער, די יודישע געזעלשאפט רוי- פען מיר, זי זאל אבגעבען איהרע בעסטע קרעפטען פאר דעם ווייטערדי- גען אויפבויען פון דער יודישער קאָאָפּע- ראציע, מיר רופען אַלעמען צו עהרלי- כער קאאפּעראַטיווער אַרבייט מיט דעם אומערשיטערליכען גלױבען אין אַ בע- סערען מאַרגען פאַר'ן יודישען פּאַלקס בכלל און פאַר דער יודישער קאָאָפּע- ראציע בפרט.

פערבאַנד פון די יודישע קאָאָפּע- ראציווע געזעלשאפטען אין פּוילען. באנד (לעמבערג).

פערבאַנד פון די סוחרשע יודי- שע קאָאָפּעראַטיווע געזעלשאפטען אין פּוילען.

זונטאג דעם 3 יוני ד. י. וועט די קאָאָפּעראַציע אין פּוילען צוזאַמען מיט די גרויסע מחנות קאָאָפּעראַטאָרען אין דער גאַנצער וועלט פּיערן דעם טראַ- דיציאנעלען קאָאָפּעראַטיווען טאָג. שוין אַ רייה פון יאָהרען ראַנגעלט זיך די וועלט אין אַ שווערען קריזיס פון איהר ווירטשאפט. פּיעל פעסטע פּאַזיציעס זענען צוליב דעם קריזיס געוואָרען חרוב, ברענגענדיג מיט זיך נויט און פּערצווייפּלונג פאַר מיליאָנען מענטשען.

אין דעם דאָזיגען שווערען געראַנג- געל פון דער וועלט האָט אויך געלי- טען די קאָאָפּעראַציע, אָבער איהרע אנהענגער זענען דורכגעדרונגען מיט אַ טיעפען גלױבען, אַז די קאָאָפּעראַציע וועט אַרײַנגעברענגען אַ נייע גערעכטע אַרדנונג און וועט שאַפּען אַ נייעם ווירטשאפטליכען סיסטעם.

די יודישע קאָאָפּעראַציע אין פּוילען האָט איבערגעלעבט אַ שווערע צייט צוגלייך מיט דער קאָאָפּעראַציע אין דער גאַנצער וועלט, אָבער נאָך פּיעל שווערע יאָהרען פון קריזיס מעג מען זאָגען, אַז נישט קוקענדיג אויף די ביז איצטיגע פּערלוסטען, בלייבט די יודישע קאאפּעראַציע דער וויכטיגסטער אינטערנאציאנעלער וועלכער איז פּערופען צו ערפולען גרויסע אויפגאַבען אין דער יודישער ווירטשאפט, און אַז גע- שטיצט אויף דער שטאַנדענדיגקייט פון איהרע מיטגלידער איז די יודישע קאאפּעראַציע אימטשאַנד די דאָזיגע אויפגאַבען צו ערפולען.

דאָס בערעכטיגט אונז אויפצוימו- טערען אין דעם קאָאָפּעראַטיווען טאג די יודישע קאָאָפּעראַטיווע מאַסען און זיי אויפצופאַדערען ווייטער צו בלייבען געטריי דער קאָאָפּעראַטיווער אידעע. עס איז אונזער חוב צו פּערלאַנגען פון די קאָאָפּעראַטיווע טהוער אויף די ער- טער, אַז זיי זאלען נישט ווערען אָב- הענדליג צוליב די שוועריגקייטען, וועל- כע שטעהען היינט-צו-טאָג אויף זייער אַיך ביז...

ער האט זיך אַליין דערשאַקען פאַר דעם דאָזיגען געדאַנק און איז ענטשווי- גען געווארען.

אין אַ קורצער ווילע אַרום האט ער ווירער אַנגעהויבען: — פאַרוואָס רעדט איהר נישט עפּיס? אָבער אַיך בעט אַיך נאָר וועגען אונ- שולדיגע זאַכען... אַיך האב מעהר נישט געקענט איי- גען...

ווינקעל ליינס פון אונזער טישעל! — זאָג אַיך צו איהם און בין צופרידען, וואס ענדליך וועל אַיך, אָהן מורא קע- גען מיט איהם פּערציהן אַ געשפּרעך, וואס וועט איהם פּערצינערעסירען. אַיך ווייס דאָך, אַז ער האָט שטענדיג לייב צו רעדען וועגען שעהנע פּרוי- ען.

אָבער אויך דאָ האָב אַיך אַ סעוּת געהאַט. מיין בעקאַנטער האָט געוואָר- פען אַ שנעלען בליק אין דער ריכטונג וואו אַ די דאַמע איז געזעסען, ער האָט אָבער באַלד זיינע אויגען אָנגעקערט, אַזוי שטאַרק אויפגערענט געוואָרען און געזאָגט מיט כּעס:

— וואָס-זשע, איהר ווילט מיך טאַקי אַרײַנוואַרפּען אין אַנ'אומגליק? פּריהער האָט איהר געזאָגט „ליינסק" און דער- נאַך האָט איהר מיר אָנגעוויזען אויף אַ שוואַרץ-האַריגער פּרוי, וואס רויכערט נאָך דערצו פּאַפּיראַסען. איהר ווייסט דאָך, אַז אַנ'אמת'ע דייטשע פּרוי רוי- כערט נישט. מעהר פּעהלט מיר נישט, נאָר צו זיצען און קוקען מיט בעוואונ- דערונג אויף דער דאָזיגער דאַמע, וואס רויכערט און שטאַמט פון אַ פּרעמדער ראַסע. אַ שעהן פנים וואָלט אַיך גע- האָט, ווען עמיצער וואָלט דאס בע- מערקט. מען וואָלט דאָך מיך חושד געווען, אַז זי אָדער אַיך בין אַ פּער- רעטער, אָדער אַז אַיך בין גאַרנישט קיין ריינער אַריער...

מיין געדולד האָט געפלאַצט און אַיך האָב העמטען אויסגעשריגען: — איהר זענט אַנ'אידעאָט און אַ שווינדלער! אַיך קען דאָך אַיך, אַיך ווייס דער, אַז אַיך געפאַלען דוקא שוואַרץ-האַריגער ווייבלעך...

דאס פנים פון מיין בעקאַנטען איז געוואָרען ווייט ווי קאַלץ און אַיך האָב געמיינט, אַז אַט, אַט פאַלט ער אין הלשות. — אידעאָט, שווינדלער-האַט ער גע- ברומט מיט אַ פּערשטיקען קול-אָך, מיין גאַט! אידעאָט, שווינדלער, האָט איהר געזאָגט! ווען עמיצער זאל דאס הערען, וואָלט מען דאָך געקענט מיי- נען, אַז מיר האָבען דאָ אַזוי גערעדט וועגען אונזער רייכסקאַנצלער, אַדאַלף היטלער. אַך, מיין גאַט! אַיך האָב דאָך אַיך געבעטען... קיין שום פּאַליטישע אַנ- צוהערענישען... לאַמיר בעסער שוויי- גען...

אַיך האָב בעשלאָסען נישט מעהר צו רעדען מיט איהם און אַיך האָב ווירער אָנגעהויבען צו עסען. נאָך אַ שטילשווייגען פון צעהן מינוט איז מיין בעקאַנטער געווארען זעהר אינהויב- און האט נישט געקענט איינזיצען אויפ'ן בענקלעך.

— פאַרוואָס שווייגט איהר? — האָט ער שטיי געמרעגט — שווייגען טויג אויך נישט; דאס אַיך אויך אַרויסרופען פּערדאַכט. אַז מען וועט אונז זעהן זיי- צען און שווייגען, וועט מען מיינען, אַז מיר זיצען אַזוי אומעטום און דער- שלאָגען, ווייל מיר זענען נישט צופּרי- קאַמף אויף דער יודישער גאס צווישען די 10-נער און 11-ער, אַזוי איז אויך געווען אַ הייסע שלאכט צווישען דער פּאַנאציע און די ענדעקעס, נאטירליך זענען דיטען די מעטאדען פון קאַמף געווען אַ ביסעל אנדערש.

מיר יודען האָבען זיך בענגיגענט מיט'ן בלויען הקול קול לעב, און זיי האָבען אויך געריהרט מיט די ידים... נאָר כּאַראַקטעריסטיש איז דער אויפ- טהו, וואס מען האָט דערצעהלט אין גאס וועגען אַ שפּיצעל, וואס מען האָט אבגעטוהן אַ ענדעקישען גדול, און קאַזערסקי שמו.

ווען ער, דער ענדעקישער פּיהרער האָט זיך אויפגעהויבען אינדערפּריה, האָט ער אויסגענומען, אַז ער איז גאר געשטאַרבען, וואס ס'האַט ערדט גע- זאגט די קלאַסירער, וועלכע האָט גע- האנגען אויף זיין טהיר, מיט פּאַלגענ- דען אינהאַלט:

פ. נ. אַנטאַני קאַזערסקי השר הגדול פון אָבּוועפּאַלסקי, וועלכער איז אַדעק אין זיין אייביגער רוה, נאָך וועלכען עס טרויערען אָהן אַ שיעור אַלע אָבּווע- פּאַלסקי חברים פון דער שטאדט שטענ- טאכאוו.

פון אונזער זייט האלטען מיר, אַז עס וועט גארנישט געשאדט, ווען אין פּוילען אַזוי אויך אין דייטשלאַנד זאל לעבעדיגערהייט בערגאַבען... אַזוי ווי ס'איז געווען אַ הייסער

מיין בעקאַנטער האָט זיך ווידער אַרומגעקוקט צו די גאַהנסע טישלעך, האָט זיך צוגעבויגען געהנטער און מיר געשעפּטשעט אין אויער אַרײַן:

— פּילזנער בייער איז אויסלענדישע סהורה, עס קומט פון טשעכאָסלאַוואַקיי. ווען עמיצער וועט זעהן אויף אונזער טישעל אַ פּלאַש פון דעם דאָזיגען בייער וועט מען עס נאָך בעטראַכטען אַלס אַ פּיינדליכען אַקט געגען אונזער פּאַטער- לאַנד... צוויי גלעזער רהיין-וויין, פּי- טעל! — האָט ער חוץ אויסגעשריגען צום קעלנער.

— אָבער מיין הויז - דאַקטאָר האָט דאָך מיר געזאָגט, אַז אַיך דאַרף צו- קריגען אַביסעל מעהר וואָג און האָט מיר גאָר געהייסען טרינקען בייער, אַיך מוז דאָך פּאַלגען דעם דאַקטאָר!

— אַיך בעס אַיך, רעדט נישט ווע- גען דאַקטוירים — זאָגט מיין בעקאַנ- טער מיט אַ ציטערדיגער שטימע און וואַרפט ווידער אַ בליק צו דעם גאַנצ- טען טישעל — אַז מיר וועלען דאָ רע- דען וועגען דאַקטוירים, וועט מען דאָך מיינען, אַז מיר קריטיקירען דעם „אַר- יער-פאַרזאַגן", וואס שליטט אויס יי- דען פון דער מעדיצינישער פּראַפּע- סיע...

אַיך האָב געשוויגען. אין אַ קורצע ווילע אַרום, פּרעג אַיך:

— וואו וועט איהר היינטגען זומער פּאַהרען אויף אייער וואַקאַציע?

מיין בעקאַנטער גיט אויף מיר אַ בראַגזדיגען קוק און זאָגט מיט אַנ- אויפגערענטער שטימע:

— ניין, מעהר געה אַיך נישט מיט אַיך עסען! אַיך האָב דאָך אַיך עפּיס געבעטען... קענט איהר נישט רעדען וועגען אַנדערע אונגעדיכע זאַכען... — אָבער וואַקאַציע? אַזאַ אונשולדיגע זאַך ווי וואַקאַציע, וואס דאַרף מען דאָ מורא האָבען צו רעדען וועגען דעם? — איהר זעהט ווי אונפאַרויכטיג איהר זענט! — בייזערט ער זיך — שוין דריי מאָל האָט איהר דערמאָנט דאס וואָרט „וואַקאַציע". מען קען דאָך נאָך מיינען, אַז מיר רעדען דאָ געגען דער רעגירונגס-פּעראַרדנונג, וואס פּערווערט צו פּאַהרען נאָך אויסלאַנד אויף וואַ- קאַציע.

פון דעם עסען האָב אַיך, פּערשטעהט זיך, שוין קיין געהאָל נישט געהאַט, אַיך האָב לאַנגווייליג גענומען בעטראַכטען די געזעט אַרום די אַנדערע טישלעך און מיין בליק איז געפאַלען אויף אַ שעהנער, יונגער פּרוי, וואס איז געזע- סען איינע אַליין ביי אַ טישעל אין אַ ווינקעל פון רעסטאָראַן. — זעהט נאָר, וואס פאַר אַ שעהנע, רייצענדע דאַמע עס זיצט דאָרט אין

אַיך האָב זיך געטראַפּען מיט מיי- נעם אַ בעקאַנטען און אַ בערלינער רעסטאָראַן און מיר האָבען זיך ביידע געזעצט ביי אַ בעזונדער טישעל מיי- טאָג עסען.

מיין בעקאַנטער האָט מיט פּאַרשענ- דע בליקען זיך אַרומגעקוקט אויף די אַרומיגע געהנטע טישלעך און האָט מיר שטיל איינגערומט אין אויער:

— דאָ מוז מען זיין זעהר פּאַרויכ- טיג; מען דאַרף זיך היטען מיט אַ וואָרט און מען דאַרף נאָר רעדען ווע- גען אונשולדיגע זאַכען. מען קען דאָך קיינמאָל נישט וויסען ווער עס זיצט דאָ...

— נג, געוויס! — האָב אַיך איהם בערוהיגט.

אַיך וועל דאָ צולייב מיין אונפאַר- זיכטיגקייט איהם דאס עסען נישט פּער- שטערען און אַיך האָב פּעשלאָסען צו רעדען גאָר וועגען אַזעלכע זאַכען, וואס זאַלען ביי קיינעם קיין פּערדאַכט נישט אַרויסרופען.

אַיך האָב אָנגעהויבען רעדען וועגען וועטער:

— וואס זאָגט איהר נישט צו די רענעס? אַ גאַנצען זומער נאָר עס רענענט! דאס ביסעל פּערזענליכען וואס מען קאַן האָבען פון דעם זומער ווערט צושטערט פּונ'ם רענען.

— ניין, רעדט נישט וועגען רענען -האַט מיין בעקאַנטער מיך שטיל גע- וואָרענט-מען קען נאָך דענקען, אַז מיר זענען מיט דער מיינונג, אַז עס רענענט היינטיגעס יאָהר מעהר ווי פּאַראַהרען. מען קען נאָך אויסטיי- טשען אונזערע ווערטער אַלס אַנ'אָג- צוהערעניש, אַז די תּבואה אויף די פּעלדער וועט נישט געראַטען און דאס וועט האַבען אַ שלעכטע ווירקונג אויף דער ווירטשאפטליכער לאַגע פון איי- זער לאַנד...

צו אונזער טישעל איז צוגעקומען דער קעלנער און מיר האָבען בע- שטעלט עסען. אַיך האָב געזאָגט צום קעלנער:

— און מיר וועט איהר אויך פרעג- גען אַ פּלאַש פּילזנער בייער און... מיין בעקאַנטער האָט מיר איבערגע- שלאָגען:

— ווי עס שיינט, זענט איהר היינט עפּיס אַביסעל צורודערט. איהר האָט דאָך גאָר געוואָלט טרינקען אַ גלעז ווויין-וויין. ווען דער קעלנער איז אַוועקגעגאַנג- גען האָב אַיך, שוין אַביסעל צוהייצען געפּרעגט: — פאַרוואָס מוז אַיך עס דוקא טריי- קען רהיין ווייץ? פון דעם דאָזיגען וויין קריג אַיך דאָך שטענדיג אַ קאַפּ וועה- טאָג.

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

נאָך דער שלאכט.

אין קאַפּ רוישט נאָך פון דער וואהל- אַנטיאַציע, וואס איז דאָס מאָל פּאַרנע- קומען אין דער יודישער גאס מיט אַזאַ ברען, ווי נאָך קיינמאָל נישט. סיי אין אַ מבול פון אויפּרופען, סיי אין מויל- אַנטיאַציע, אַזוי אז ס'איז שווער זיך אַוועקצוזעצן מאַכען אַ סך הכל פון דעם אַלעם, וואס מיר האָבען אין די לעצטע טעג אַרויכגעלעבט. איינגעווייזט אָבער פּערשווינדט דער טשאַד און מען הויבט אָן צו זעהן די ווירקליכקייט.

וויירקליכקייט? אפילו ווען מען איז כּלומרשט נייכטער, זעהט מען אויך נישט דעם אמת, ווייל יעדער האַלט, אַז דער אמת איז גאר מיט איהם און במילא קאַן מען קיין זאך נישט בע- האַנדלען אַפּיזיקטיוו, אָבער לעבענדיג אין אַזאַ וועלט, מוזען מיר זיך צופאַ- סען צו די דאָזיגע פּעריגונגען און זיי אַזוי בעהאַנדלען ווי יעדער אויף זיין אופן זעהט זיי און פּערשטעהט...

זיי האָבען געהאַט דעם אמת'ן סעזאָן. ווער עס האָט געהאַט אַנ'עולה ביי די איצטיגע וואהלען, וואו זיין קאַנדי- דאַטור איז אַרויכגעפאַלען אדער זיין ליסטע איז נישט אַרויס מיט קיין גאַנצן

זיצען, אַיך האָב זיך אויפגעשטעלט און געזאָגט צו מיין בעקאַנטען:

— אַיך געה! צולייב אַיך איז מיר נישט איינגעזאַנגען דאס עסען און אַיך וועל פאַר מיין עסען נישט בע- צאהלען. איהר קענט אַליין בעצאַה- לען!

ווען אַיך האָב שוין געהאַלטען אין אַרויסטעהן פון רעסטאָראַן, האָב אַיך נאָך אַלץ געהערט ווי מיין בעקאַנטער קלאַנגט:

— בעצאַהלען, בעצאַהלען, האָט זי געזאָגט: אַך, מיין גאַט! דאס איז דאָך געגען דעם „טראַנספּער-מאַראַטאָריום", מען וועט דאָך מיך נאָך חושד זיין, אַז אַיך בין דערפאַר, אַז דייטשלאַנד זאָל בעצאַהלען די מלחמה-חובות...

מען מאַכען אַ נעקראָלאָג נאָך דער אי- דעע פון דעם ראסיסטישען אַנטיסעמי- טיום, דערווייל אָבער איז עס ליידער נישט מעהר ווי אַ וויץ פון וואהל- קאַמף.

שלוּם מיטלער — אַדאַלף היטלער, צווישען די פּערשידענע קאַנדידאַ- טען, וועלכע האָבען פּיגורירט צום שטאַדט-ראַט, האָט זיך אויך געפונען דער נאָמען פון סטאַרשי פּעלדשער ה' שלום מיטלער.

האַט זיך אַ לץ דערלויבט צו מאַכען אַ וויץ און אויסגעשטראַכען דעם „שלוּם" און אויפגעשריבען „אַדאַלף" און אַנ- שטאַט „מיטלער" געקלאַרט אויף „הייט- לער", איז במילא אויסגעקומען, אַז צו די וואהלען אין שטאַדט-ראַט אין טשענסטאָכאָוו האָט פּיגורירט אַדאַלף היטלער.

פּערשענדליך, אַז דאס האָט אַרויס- גערופען גרויס הייטערקייט ביי אלע אַנוועזענע, וועלכע האָבען זיך אָב- געשטעלט ביי דעם אַמיש און האַרציג געלאכט, ווי אַזוי פון שלום מיטלער איז געווארען אַדאַלף היטלער.

ווי אַזוי האָט מען דאָס געקלאַנט דערלויבען.

ה' רפאל פּערדעמען דערצעהלט אינו פאַלגענדען פּאַקט: בעת ער איז געקומען וועהלען אין

דער וואהל-ביוראָ פון אלע קאַשטשוס- קי, האָט ער בעמערקט אויף דער וואנד הענגען אַ אַנטיסעמיטישען אַמיש, וואס וועלט פאַר אַ יודען מיט אַ באַרד, וועלכער זיגט דאס בלוט פון נישט-יודען.

ה' פ. האָט דערויף אויפגעקראַמ געמאַכט דעם פּאַרויזענדען, וועלכער האָט ערשט נאָך דער דאָזיגער אינטער- וועניץ בעפּוילען אַראַבצוגעמען דאס דאָזיגע בילד.

אונז וואונדערט אָבער, ווי אַזוי האָט מען דאס געקאַנט באלד דערלויבען אויפצוהענגען אַזאַ פּערזעהעניש אין אַ וואהל-ביוראָ, וואס איז אַ בולט'ע אַנ- טיסעמיטישע אַנטיאַציע.

אַנ'אומגליק איז איהר געפּיך געשעהן...

וועגען דעם, אַז ביי די יעצטיגע וואַהלען האָבען נישט אַלע וועהלער געקאַנט ערפּוילען זייער בירגערליכען הוב און אָנגעבען זייערע שטימען ווייסט איהר דאָך שוין, דערפאַר, ווייל די אָנגאַקעס זענען געווען אַזעלכע לאַנגע און עס איז אויסגעקומען צו שטעהן פּיעל שעה'ן אויף דער גאַס אונטער'ן רעגען, זענען אַ סך הונדער- טער וועהלער און איבערהויפט יודישע וועהלער, אַהיימגעגאַנגען, נישט קאַנענ- דיג זיך דערוואַרען אויף זייער רייה. איבערהויפט האָבען געליטען די

דער שיקזאל

(ערצעלונג)

(סוף)

און דאס מיידעל האט איהם גע-
לאזט אויסגעבען אזוי פיעל געלד אויף
איהר? האט מישקין'ס יונגע שוועסטערין
געפרענט.

זי האט נישט געוואוסט וועגען
זיין לאגע - האט מישקין ערקלערט -
זי האט געוואוסט, אז ער איז אין ביו-
נעס און זי האט געמיינט, אז ער איז
א געשטעמטאן ווי אלע געשטעמטלייט,
ער האט איהר געזאגט, אז ער איז א
פאבריקאנט און זי האט נישט גע-
וואוסט, אז ער קויפט איינציגע ראָלען
סחורות און טראָגט יעדע ראָלע אַליין
אויף דער פלייצע, און איהם איז אַב-
סאָלויט נישט איינגעפאלען, אז דאס מיי-
דעל קען זיך און איהם פערליבען, זי
איז געווען א געבילדעטע, געענ-
דיגט א גימנאזיום און ער א
פשוטער מענטש, אינטעליגענט אָבער
אָהן בילדונג.

ענטשולדיגט, לאַמיר שוין הערען
וואס ער האָט פאָסירט-האט מרים גע-
פאָדערט.

עס האָט פאָסירט דאס ערגסטע -
האט מישקין געזאָגט - דער יונגערמאן
האט געהאַט אַ קליין פאָבריקעל מיט
עטליכע צופראַכענע אלטע מאַשינען
און זיין קליינער קאַפיטאַל איז אינגאנ-
צען אויסגעגאַנגען. ער האט אַריינגע-
נומען אַ נייעם שותף מיט עטליכע הונ-
דערט דאָלער, אָבער ער האט מיט
איהם נישט געקענט אויסקומען. דער
שותף איז געווען אַ גראָבער יונג און
אַ גנב דערצו. א געוויסען אָווענד הא-
בען זיי זיך צוקריגט פאַר'ן צומאַכען
דאס געשעפט און אָוועק אַהיים מיט'ן
בעשלוס, אז אויף צומאַרגעס וועלען
זיי זיך צוטיילען. צומאַרגעס, ווען דער
יונגערמאן האט געעפּענט דאס גע-
וואלט האט ער געזעהן, אז זיין שותף
איז שוין דאָרט געווען פריהער פון
איהם. דורך דער נאַכט האט דער שותף
אויפגערוימט דעם גאַנצען פּלאַץ, צוגע-
נימען נישט נאָר די סחורות וואס זע-
נען געקויפט געווארען פאַר זיין געלד,
נאָר אויך די מאַשינען און אַלץ וואס
ער האט נאָר געקענט אָוועקנעמען.

דער יונגערמאן האט אפילו נישט
געהאַט קיין מיט צו געהן צו אַנאָדער-
וואָקאַט. ער האט איבערגעצעהלט זיין
קאַפיטאַל און געזעהן, אז ער האט וויי-
ניגער פון 2 זאָטעס ביי זיך. די עט-

ביי דיקלייביגקייט רעגולירט און
קרעפטיגט די קישקעס טעטיגקייט דער
רעגולערער געבוריך פון נאטירליכען
ביטערואסער

FR NCISAKA JOZEFA

וועלער אויף דער גאַרנאַצאַרקאָ גאַס
און אין זאַוואָדע, וואו זיי זענען גע-
שטאַנען אומגעפּעהר צו 6-5 שעה אויף
דער גאַס.

די דאָזיגע יודען זענען אַזוי אויפ-
גערעגט געווארען, וואס זיי קענען נישט
אַריינקומען וועהלען, אז זיי האבען אַנ-
פשוט געוויינט און ווען זיי האבען אַנ-
געטראָפּען אַ וואָהל-אַגיאַטאַר האָבען
זיי זיך געוואָלט אויף איהם וואַרפען
מיט די פּויסטען, מאַכענדיג איהם
פּעראַנטוואָרטליך פאַר דער דאָזיגער
אונגאַרנונג און מיט פּערביטערע
הערצער זענען זיי אין די פּענעס
אדיימעגעאַנגען מיט די צעטלען אין
די הענד.

צווישן די דאָזיגע איז אָבער גע-
ווען אַ יודענע, וועלכע האָט זיך אַזוי
מיט דעם איבערגענומען, אז זי איז
אַריינגעפאלען אין סאַזעס און אַנ-
געוויבען שרייען מיט אַ יאַמערליך
קול: יודען, ראַטעוועט! אַנאָמגליק איז
מיר געשעהן, וואס וועל איך יעצט
טהון, וואס הויבט מען אָן צו מאַכען?
ווען איך האב זיך פּעראַנטווערערט
מיט דער יודענעס אומגליק, בין איך
צוואויר געווארען, אז דאס „אומגליק“
איז דאס, וואס זי איז אַגעשטאַנען 4
שעה דאס, וואס זי האָט אָן צום טוף
האט מען זי נישט אַריינגעלאָזט וועה-
לען.

איך האָב זי געוועהליך פּערווהיגט,
אז קיין גרעסער אומגליק זאָל ביי יו-

ליכע זאָטעס אין באַנק האט דער שותף
פּעוויזען בייצייטענס אַרויסצוציהען.
מיר האבען אלע געשוויגען יעצט,
קינער האט איהם געהער נישט איבער-
געריסען.

נו, איהר קענט זיך פאַרשטעלען
ווי דער יונגערמאן האט זיך געפיהלט
האט מישקין געזאָגט, פּערוויכערענ-
דיג אַ פאַפּיראַס - אַט אַזוי ווי איהר
זעהט מיך איצט, אַזוי קען איך אייך
זאגען, האט ער פּערוויכערט אַ פאַפּי-
ראַס און איז אַרויס אין גאַס. ער האט
געזאָגט זיין פאַבריקעל אין אַנאָלעסער
געביידע, ביים אַרויפגעהן אויף די
טרעפּ האבען זיך געפונען די בריעף-
קעסטלעך. אין זיין קעסטלעך האט
ער געפונען צוויי בריעף. אין איין
בריעף האט ער געפונען אַ בעשטעלונג
אויף עטליכע טיך סחורה פון אַ
גרויסער פירמע. דאס איז געווען דאס
גרעסטע בעשטעלונג, וואס ער האט
אַמאָל בעקומען. ער האט אַ לאַנגע
צייט געאַרבייט און געוואָרט אויף דעם.
דאס בעשטעלונג קען זיין דער אָנהויב,
ער קען קריגען נאך בעשטעלונגען און
רייך ווערען. און גראָד היינט האָרף
דאס בעשטעלונג אָנקומען. אַ ביסער
שפּיצעל פון שיקזאַל, מיט אַ טאַג פרי-
הער האט דאס בעשטעלונג נישט גע-
קענט אָנקומען...

מישקין האָט אַ ציה געטהון אַ פּויל
מויל מיט רויך, בעטראַכט אונז אַלע-
מען מיט אַנאָבשאַצנד אויג פון אַ
דערצעהלער אויף זיין פּובליקום און
פאַרטעלענע:

דער צווייטער בריעף איז געווען
פון דעם מיידעל. זי האט געפרענט
פארוואס זי האט שוין עטליכע וואכען
פון איהם נישט געהערט. זי בעט, אז
ער זאָל זי רופען דורכ'ן טעלעפאָן
אַדער קומען זי זעהן.

און דער בריעף פון איהר איז
אויך אַנגעקומען פונקט אין יענעם פריה-
מאַרגען? האט מרים געפּרענט.

יא, פּונקט דאָן - האט דער מאַן
איהר אַ גלעט געטהון די האַנד פאַרט-
זעצערדיג די דערצעהלונג. ער האט
גענומען ביידע געעפּענטע בריעף אין
האַנד און זיך צוילאַכט. עס איז געווען
אַ ביטערער טרעהערדיגער געלעכטער.
ער האט זיך דערשלאָגען פאַר זיין
אייגענעם געלעכטער און איז אַרויסגע-
לאָפּען אין גאַס.

ער האט געפיהלט, אז ער געהט
אַראָב פון זינען און ער האט אפילו
נישט געפיהלט צו וועמען ער זאָל קע-
נען זיך ווענדען, דערצעהלען, ער האט
בעשלאָסען, אז ער וועט אַריין אין אַ
רעסטאָראַן און עפּעס, וועט ער
זיך פיהלען בעסער. ווען ער האט בע-

דען נישט געשעהן, זי האט זיך אבער
נישט געלאָזט טרייסטען און אויף דער
גאַרנאַצאַרקאָ גאַס האט נאָך לאַנג אָב-
געקלינגען די שטים פון דער יודענע,
וועלכע האט בעוויינט דאס אומגליק,
וואס איז איהר נעביך געשעהן...

מען האָט געמאַכט געשעפט.

היות, ווי ס'איז אויסגעקומען צו
שטעהן לאַנגע שעה'ן אין די רייעס, בדי
האבען דאס מענשען אויסגענוצט, בדי
צו מאַפען אַ פּעריניסטעל, אַזוי למשל,
האט אַ בעל-מלאכה אָדער אַ סוחר'ל
געראַפּט דערווייַל ערלעדיגען אַנענין,
האָט ער געבעטען אַ ווייטען צושוינער
אז יענער זאָל איהם פּערטרעטען אין
אַנאַנעק און ער וועט אין צוויי שעה
אַרום צוריקקומען. פּערשטענדליך, אז
ער האט דעם אַנאַנעק - פּערטרעטער
דערפאַר בעצאָהלט אַדער מיט אַ פּע-
קיל פאַפּיראַסען אָדער מיט אַנדערע
קליינעגקייטען, אויך עטליכע יונגע מו-
טערס, וועלכע האבען געדאַרפט אַהיים
אַנוויגען די קינדער, האבען געמוזט
האבען פּערטרעטערס אין אַנאַנעק.

דער זייטיגער עולם, וועלכער האט
סיי-ווי-סיי נישט וואס צו טהון, האט
זיי גערן פּערטרעטען און דערווייַל גע-
מאַכט געשעפט.

דער יודישער פּראָלעטאַריאַט וועט
אין שטאַדט-ראַט נישט זיין פּער-
טרעטען.

כווייס נישט ווער עס איז שולדיג

טון. לאַבינס.

צאָהלט אין רעסטאָראַן און געלאָזט
„טרינק-געלד“ פאַר דער קעלנערין איז
איהם געבליבען עטליכע גראַשען אין
טאַש.

ער האט זיך דערמאַנט, אז די
ווירטין האט ביי איהם נעכטען געפאַ-
דערט דירה-געלד און געסטראַשעט, אז
זי וועט פּערכאַפּען זיינע מלבושים און
איהם נישט אַריינלאָזען אין שטוב אויב
ער וועט נישט בעצאָהלען. ער האט
אפילו קיין היים אויך נישט וואוהין צו
געהן.

ער האט בעשלאָסען, אז ער וועט
זיך ווענדען צו זיין בעקאַנטער, צו
דער רייכער מיידעל; ער וועט קומען
צו איהר און דערצעהלען איהר דעם
גאַנצען אמת; ער וועט בעטען, אז זי
זאָל איהם לייזען עטליכע זאָטעס, ביי
וואַנען ער וועט קענען קריגען אַ פאַס-
טען און איהר בעצאָהלען דעם חוב.

די לעצטע פאַר גראַשען האט ער
אויסגעבען אויפ'ן טעלעפּאָן-געשפּראַך
צו איהר.

דערהערענדיג איהר שטים האט ער
זיך צוטרעמלט, פּערלוינען זיין מוט
און אַנגעהויבען צו שטאַמלען. איהר
שטים איז געווען אַזוי קלינגענדיג, מיט
אַזאַ טאָן פון זיכערקייט.

מען איך קומען אייך זעהן? האָט
ער געפּרענט-עס איז עטוואס וויכטי-
געס... עס איז אַ פּערזענליכע זאַך...
ווירקליך... מיין גאַנץ לעבען הענגט
אַפּ אין דעם...

זי האט געענטפּערט, אז זי וועט
ווארטען אויף איהם; עס פרעהט זי
איהם צו זעהן און זי וואָרט מיט אומ-
געדולד צו זעהן זיך מיט איהם און
הערען וואס ער וויל איהר זאָגען, ווי
פאַלד זיין גאַנץ לעבען הענגט אָב אין
דעם.

ער האט אויפגעהאַנגען דאס טריי-
פּעל און געטראַכט וואס פאַר אַ וואונ-
דער-פאַר פּערזען זי איז, ווי קלוג און
אירעל.

ער האָט געדאַרפט ווארטען ביי'ן
אַווענד און געהן צופּוס אַ סך גאַסען
ביז'ן הויז, וואו זי האָט געוואוינט. ער
האָט אַ גאַנצען טאַג נישט געגעסען.
ער האט נישט געהאַט קיין גראַשען

אין טאַש. און ווען זי האט ענדליך
געעפּענט די טהיר פאַר איהם, איז ער
געווען אַזוי מיט און צוגראַכען, אז
ער איז געווען גרייט אויסצוברעכען
אין אַ געוויין.

זי האט פּעמערקט, אז ער האָלט
זיך מאַדנע; אָבער זי האט איהם אויפ-
גענומען מיט דער וואַרימסטער פּריינד-
ליכקייט. געפרענט גלייך, צי ער וויל
עסען, ווייל זי האָט צוגעגרייט אָווענד-
ברויט.

אין דעם: צי די וואָהל - אַרדינאַציע,
אַדער אפּער די צייט - אַ פאַקט איז
אַבער, אז דער יודישער פּראָלעטאַריאַט
וועט אין יעצטיגען שטאַדט-ראַט נישט
האבען קיין איין פאַרשטעהער.
עס איז דאָ גאַנציש לאַנג, ווען די
הפל קנאַפע 15 יאָהר צוריק, ווען די
יודישע סאַציאַליסטישע פאַרטיי, האבען
אויף 12 יודישע ראַטמאַנער געהאַט
גאַנצע 7 - 4 פון די „פּעראַייניגטע“,
2 פון „פ.צ.“ און 1 פון „בונד“. דאָן
שפּעטער האט דער „בונד“ געהאַט 2,
די „אונגאַרעניגע“ 2 א.ו.וו. און
היינט האבען אלע פאַרטייען, זאָגען
מיר, אין ערשטען קרייז, מיט אַ פּאַר-
לעטאַרישער בעפעלקערונג, צונויפגעזאַ-
מעלט סך-הכל אַ קנאַפען מאַנדאַט.

מעגליך, אז ווען זיי וואָלטען גע-
גאַנצען צוזאַמען, וואָלטען זיי אַזאַ
מאַנדאַט געווינען. אַזוי אָבער ווי זיי
זענען צושפּליטערט, האט קיינער פון
זיי און אפילו דער „בונד“, וועלכער
האט אַרויפגעשטעלט אַ פּאַפּולערען
און טיכטיגען קאַנדידאַט - און נישט
געקענט צונויפזאַמעלען די געהעריגע
צאָהל שטימען, אַזוי, אז דער יודישער
פּראָלעטאַריאַט וועט אין יעצטיגען
שטאַדט-ראַט קיין פאַרשטעהער נישט
האבען.

עס איז געהנטער דאס לייב, ווי
דאס העמד.

ווי פּעוואוסט האבען צווישען זיך
געקעמפט צוויי בירגערליכע לייטעס:

ניין, לאָזט מיך זעצען אַ וויילע;
ענטשולדיגט, איין וויילע; איך וויל מיט
אייך עפּיס רעדען זעהר וויכטיגעס -
האט ער געשטאַמעלט.

זי האָט איהם געברענגט אַ קאַלטען
טרינק, זיך געזעצט אַקעגען איהם און
אַריינגעקוקט איהם אין די אויגען מיט
דער וואַרימסטער פּריינדליכקייט.

איך... איך ווייס נישט ווי אַנאַוו-
הויבען - האט ער געשטאַמעלט -
איך... איך וויל מיט אייך רעדען...
איך וויל, אז איהר זאָלט נישט מיי-
נען, אז עס איז אַ חוצפה פון מיין
זייט...

זי האט זיך אַנגעלעהנט געהנטער
צו איהם און גענומען זיין האַנד.
- גלויבן - האט זי נעזאָגט מיט ער-
מוטיגונג - רעדט שוין אַמאָל; שעהמט
זיך נישט. זאָגט מיר, אז איהר לייבעט
מיך און איהר ווילט, אז איך זאָל מיט
אייך חתונה האבען; אויב נישט וועל
איך דאָן מווען זיך פּרקלערען אייך
אין לייבעס...

דער יונגערמאן האט אַריינגעקוקט
אין איהרע אויגען און ער האָט גע-
זעהן דעם אמת. ער האט געזעהן, אז
איהר געזיכט שטראַהלט און אז איהר
קערפּער ציהט זיך צו זיינעם ווי אַ
מאַגענט, און ער האט אין דעם מאַ-
מענט בעגרופּען, אז ער לייבעט זי, אז
ער האט זי געליבעט פון דעם ערשטען
מאַמענט אָן און אז ער וועט זי אייביג
לייבע האָבען, אַזוי לאַנג ווי ער וועט
לעבען.

ער האָט אַנגעכאַפּט איהר האַנד און
גענומען קושען איהרע פינגער. זי האט
געזעהן, אז עס שטעהען איהם טרעה-
רען אין די אויגען און זי האט נישט
געוואוסט פארוואָס. זי האָט צוגעדריקט
זיין קאַפּ צו איהר ברוסט און גערעדט
טרייסטענדיג, זיסע און לייבע רייד, ווי
צו אַ קינד.

און וואס האט דאָן פאַסירט? - האָב
איך געפרענט-זי האָט איהם געזעען
דעם נדן און ער האט געעפּענט אַ ני-
ע פאַבריק?

ניין, דאס איז שוין נישט געווען
נויטיג-האָט מישקין געענטפּערט-פאַר
דעם יונגענמאַן האט זיך פון יענעם
מאַמענט אָן געעפּענט די וועלט. ער
האט געפונען נייעם מוט, פרישען כח.
אויף מאַרגען פריה איז ער אָוועק
מיט'ן בעשטעלונג פון דער גרויסער

אז דאָך אייגענטליך די פּראָגע;
היתכן? איז דער תירוץ: מולו אַזוי,
למשל, איז אין 7-טען קרייז אויסגע-
וועלט געווארען אַנאָלעסער פּויל-הפל
מיט דריי הונדערט און עטליכע שטי-
מען, אין דער צייט, ווען אין דריטען
קרייז האָט דער קאַנדידאַט פון די
צעהנער געהאַט עטליכע הונדערט שטי-
מען און עס האט איהם צוגעפּעלט
סך-הכל עטליכע צוואַנציג שטימען.

דאס 11-טעל מיט'ן 10 טעל, וואו אויף
די ערשטע פּלעצער האבען פיגורירט
די יעניגע, וועלכע מען האט געוואָלט
אונבעדינגט אַדורכפיהרען. האָט אָבער
געטראָפּען, אז די קאַנדידאַטען, וועלכע
זענען געשטאַנען אויף די ווייטערע
פּלעצער, וועלענדיג זיך אַריינקריגען
אין שטאַדט-ראַט, זענען געפאַלען אויף
אַ המצאה: זיי האבען זיך אין געהיים
אַבגעדריקט צעטלעך, וואו זיי האבען
אויפגעשריבען גאַנצע 4 מאָל זייער נאָ-
מען, כדי אין פּאַר, ווען עס געהט נאָר
היסטאָריע אַדורך אויף דער לייסטע איי-
נער, זאָל ער דאס זיין דער איינער,
כאָטש ער שטעהט אויפ'ן צווייטען
אַרט.

דאס האבען געהוין, עס זאָל זיי צו
קיין גנאי נישט זיין, סיי די קאַנדידאַ-
טען פון דער לייסטע 11, סיי די קאַנ-
דידאַטען פון דער לייסטע 10. צום
גליק איז דאס געווען אינגאַנצען איב-
ריג, ווייל ביידע לייסטעס האבען אין
ערשטען קרייז געווינען די ערשטע צוויי
פּלעצער.
כאָראַקטעריסטיש איז עס אבער, אז
קודם כל האט יעדער געוואָלט זיך
אַליין בעזאַרגען, ווי זאָגט דאָרט רש"י:
„בלויזשע שטאַל נישט קאַשולאַ“.

דאס מול האָט זיי צוגעשפּילט.
כאָטש אין אַלגעמיין האט דאס צעהנ-
דיל געהאַט מעהר שטימען, ווי דאס
עלפטע, פונדעסטוועגען האבען די 11
מאַנדאַטען און די 10 נאָר 3.

פירמע צו אַ פאַנק און אויפ'ן חשבון
פון דעם בעשטעלונג האט ער בעקומען
אַ הלוואה. ער האָט אויסגעאַרבייט די
סחורה און געקריגען נייע בעשטע-
לונגען, ביז וואַנען ער איז געווארען
אַ גרויסער פאַבריקאַנט. ער איז איצט
רייך און גליקליך פּערהייראַט זיין ווייב
ווייסט ביז'ן היינטיגען טאַג נישט, אז
אויב ער וואָלט נישט געשטאַמעלט און
אויב זי וואָלט נישט געמיינט, אז ער
איז געקומען ערקלערען זיך אין לייבע,
וואָלט ער זיך ארויסגעפרעדט, אז ער
איז גאָר געקומען באַרגען ביי איהר
עטליכע גילדען, ווייל ער איז הונגע-
ריג און פּעראַוויפּעלט.

מיר זענען אלע געבליבען זיצען
אָהן ווערטער, אונטער דעם איינדרוק
פון דער ריהרענדער געשיכטע, נאָר
מרים מישקין האָט זיך געווענדעט צו
איהר יונגערער שוועסטער און געזאָגט
מיט אַ געריהרטער שטימע:
- דו פיהרסט אויס, שוועסטער מיי-
נע, אויב דו ביזט פּערליבעט אין דעם
יונגערמאַן, איז ער דיין בעשערטער.
איך וועל דיר ארייטהעלען און הער-
מאַן וועט געבען דיין חתן אַ פאַסטען.
געה שוין צום טעלעפּאָן און בעט דיין
געליעבטען ער זאָל קומען דאָ ארויף.
איך וויל זיך מיט איהם בעקענען.

דאָן האָט זי זיך צוגעבויען צו
איהר מאַן, איינגעקלאַמערט זיין קאַפּ
אין איהרע גראַציעזע שעהנע אָרעס,
געדריקט זיין קאַפּ צו איהר ברוסט און
זי האָט זיך נישט געשעהמט פאַר אונז
מיט די טרעהרען, וואס זענען געשטאַ-
נען אין איהרע אויגען.

- הערמאַן, טייערער - האט זי גע-
זאָגט-וויסעל געלד ביזונו בעקומען
דאָן באַרגען פון מיר? וויסעל וואָלט
געווען גענוג פאַר דיר?
- איין 25-ער, טייערע-האט ער-
געזאָגט-עס וואָלט געווען גענוג אויף
צו בעצאָהלען דירה - געלד און אויף
מאַרגען וואָלט איך געקריגען אַ פאַס-
טען און דיר אבגעשיקט דאס געלד...
- און וואס האָסטו געטהון, ווען דו
ביזט אוועק פון מיר שפּעט ביינאַכט?
ער האט געענטפּערט:

- איך האב מורא געהאַט צו געהן
אַהיים, צוליבע די נישט-בעצאָהלטע
דירה-געלד. זיך בין געזעסען אין פאַרק
און געקלערט ווי גליקליך איך בין אין
ווי וואונדערבאַר דו ביזט...

אז דאָך אייגענטליך די פּראָגע;
היתכן? איז דער תירוץ: מולו אַזוי,
למשל, איז אין 7-טען קרייז אויסגע-
וועלט געווארען אַנאָלעסער פּויל-הפל
מיט דריי הונדערט און עטליכע שטי-
מען, אין דער צייט, ווען אין דריטען
קרייז האָט דער קאַנדידאַט פון די
צעהנער געהאַט עטליכע הונדערט שטי-
מען און עס האט איהם צוגעפּעלט
סך-הכל עטליכע צוואַנציג שטימען.

דאס 11-טעל מיט'ן 10 טעל, וואו אויף
די ערשטע פּלעצער האבען פיגורירט
די יעניגע, וועלכע מען האט געוואָלט
אונבעדינגט אַדורכפיהרען. האָט אָבער
געטראָפּען, אז די קאַנדידאַטען, וועלכע
זענען געשטאַנען אויף די ווייטערע
פּלעצער, וועלענדיג זיך אַריינקריגען
אין שטאַדט-ראַט, זענען געפאַלען אויף
אַ המצאה: זיי האבען זיך אין געהיים
אַבגעדריקט צעטלעך, וואו זיי האבען
אויפגעשריבען גאַנצע 4 מאָל זייער נאָ-
מען, כדי אין פּאַר, ווען עס געהט נאָר
היסטאָריע אַדורך אויף דער לייסטע איי-
נער, זאָל ער דאס זיין דער איינער,
כאָטש ער שטעהט אויפ'ן צווייטען
אַרט.

דאס האבען געהוין, עס זאָל זיי צו
קיין גנאי נישט זיין, סיי די קאַנדידאַ-
טען פון דער לייסטע 11, סיי די קאַנ-
דידאַטען פון

